

3) Úloha osobností a vplyv okolností pri tvorbe našich ústav

Pamätáme na svojich vodcov a máme v úcte dielo, ktoré vykonali. Eliáš Láni pred 400 rokmi, Daniel Krman pred 300 rokmi, Karol Kuzmány či Jozef Miloslav Hurban pred 150 rokmi, alebo Jur Janoška pred 100 rokmi zažiarili tak jasne, že na dlhé roky dopredu osvetlili nám cestu, po ktorej treba kráčať. Vďaka Pánu Bohu, že nám takýchto a nielen týchto vodcov dal. Evanjelická cirkev na Slovensku trpela mnohým nedostatkom, na jeden nedostatok sa však sťažovať nemôže – na nedostatok osobností. Evanjelická encyklopédia je preplnená významnými mužmi a ženami duchovného i svetského stavu.

Dnes často počujeme, že v Evanjelickej cirkvi nám chýbajú osobnosti. Či je to pravda – uvidíme o 100 rokov. Avšak môže to byť aj tak, že len jednoducho v žiare osobností minulosti nie sme občas schopní rozoznať nič pozitívne na dnešku. Pesimizmus a skepsa sa stali akýmsi leitmotívom našich správ o stave vecí našich cirkevných na všetkých úrovniach správy cirkvi. A tak liek v posledných 10 rokoch hľadáme v reštrukturalizácii jej organizačných jednotiek. Nedarí sa a máme sklon nariekať nad nedostatkom autorít, ktorí by dokázali problém vyriešiť. Vyskúšali sme presadiť všelijaké modely so 7 dištriktmi, so 4 dištriktmi, s 3 dištriktmi, pokúsili sme sa zrušiť raz senioráty, inokedy dištrikty alebo generálne orgány cirkvi, ale v podstate sa na ničom nezhodlo. Pričom mnoho nedostatkov sa dalo odstrániť priebežne aj v rámci existujúcej ústavy a existujúcich cirkevných zákonov a veľa vecí sa aj vyriešilo.

Prehľad za posledných 10 rokov však nedokumentuje našu úbohosť – skôr dokumentuje absenciu dostatočných dôvodov pre takúto zmenu.

Za uplynulých 100 rokov sme sa vedeli dohodnúť 4x na novej cirkevnej ústave. Nové ústave však predchádzala vždy konkrétna historická udalosť, ktorá nás dokázala vyburcovať a zjednotiť k tomu, aby sme ju prijali. Osobnosti často vyrastajú na pozadí dejinných udalostí, ktorých aktívnymi účastníkmi boli; zrekapitulujme teda, kedy a za akých okolností naši predchodcovia prijímali novú ústavu.

28. októbra 1918, Vznik Česko-slovenskej republiky

- Ústava Cirkve evanjelickej augsburského vyznania na Slovensku /Synoda: Trenčianske Teplice, 25. mája 1922/

Ústava bola prijatá o 3,5 roka po tejto udalosti.

14. marca 1939, Vznik Slovenského štátu

- Ústava Slovenskej evanjelicko-kresťanskej augsburského vyznania cirkvi v Slovenskej republike /Synoda: Tatranská Lomnica, 2 marca 1940/

Ústava bola prijatá o 1 rok po tejto udalosti¹.

25. február 1948, „Vítazný február“

- Cirkevná ústava Slovenskej evanjelickej cirkvi augsburského vyznania v Československej republike /Synoda: Modra, 9. októbra 1951/

Ústava bola prijatá o 3,5 roka po tejto udalosti.

17. november 1989, „Nežná revolúcia“

- Ústava Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku /Uhrovec, 22. júna 1993/

¹ Ústava nebola v zmysle vtedajších predpisov schválená štátnymi orgánmi Slovenského štátu; po vojne stratila aktuálnosť.

Ústava bola prijatá o 3,5 roka po tejto udalosti.

Áká udalosť teda nastala v posledných 10 rokoch, ktorá nás mala prinútiť prijať novú ústavu? Myslím, že nič také podstatné sa neudialo. Pôvodne sa mali preskúmať možnosti zjednodušenia organizačnej štruktúry s prihliadnutím na súčasné usporiadanie Slovenskej republiky. Zrejme ani to a ani vstup do Európskej únie, ani zavedenie novej meny nie sú pre ECAV skutočnými dôvodmi, pre ktoré by bolo treba ústavu meniť.

Zákon o prechode kvalitatívnych zmien v kvalitatívne však funguje, drobné zmeny sa dejú a skôr či neskôr určite vyústia aj do „vytúženej“ zmeny štruktúry a zmeny ústavy. Kedy to bude? Možno to bude zmena vo financovaní cirkví štátom, čo nás prinúti reagovať, možno neželané vyústenie hospodárskej krízy... Ak nastane ten čas, dohodneme sa.

Zaujímavé v tejto súvislosti je citovať nášho prvého generálneho biskupa Jura Jánošku

o „reštrukturalizácii“ našej ECAV po vzniku samostatnej ČSR. Jur Jánoška píše: „**Vymenovaná generálna rada sišla sa 2. apríla 1919 do Bratislavy... a celú cirkev rozdelila na dva dištrikty: Západný a Východný a vradila do nich senioráty...**“²

Áké jednoduché – generálna rada sa zišla a rozdelila cirkev na dva dištrikty. Nepredchádzalo tomu žiadne 10-ročné traumatizovanie synody správami komisií. Jednoducho – bola spoločenská objednávka, tak sa to urobilo. A toto „neprediskutované“ rozdelenie platí dodnes.

4) Dôvody reštrukturalizácie

Často si zamieňame dôvod, prečo reštrukturalizovať, za spôsoby, ako reštrukturalizovať. Preto treba znovu nadefinovať cieľ (zmysel) reštrukturalizácie, na tomto sa zjednotiť a potom už skúmať každý jeden návrh z tohto pohľadu či prispeje alebo neprispieje k naplneniu cieľa a či definovaný cieľ sa nedá dosiahnuť použitím iných, efektívnejších opatrení. A najmä treba skúmať, či navrhované opatrenia nemajú nejaký iný - na prvý pohľad skrytý vedľajší účinok, ktorý by mohol byť pre ECAV fatálny.

Ák budeme študovať materiály pripravené počas 10 rokov stále doplňovanými a menenými komisiami pre zjednodušenie štruktúry ECAV, ale aj diskusiu na synodách, generálnych presbyterstvách, návrhy zo seniorátov alebo z iných diskusných fór cirkvi, zistíme, že sa opakujú rôzne zdôvodnenia nevyhnutnosti reštrukturalizácie. A tie treba v zmysle vyššie uvedeného jasne analyzovať. Jediný opodstatnený dôvod prečo do reštrukturalizácie ísť, **je posilnenie cirkevných zborov v ich bohoslužobnom, pastorálnom a misijnom pôsobení. A cesta k splneniu tohto cieľa je cez uvoľnenie skrytého či neefektívne využívaného potenciálu našich ordinovaných a neordinovaných členov pre prácu v cirkvi.**

Všetko ostatné už vyplýva z tohto, a ak

1. ak štvorúrovňová správa ECAV (cirkevný zbor, seniorát, dištrikt a cirkev) je ťažkopádna a administratívne náročná,
2. ak duchovní nemajú kvôli administratíve dostatok času na misiu a pastoračnú službu,
3. ak dištrikty sú príliš veľké a biskup je príliš vzdialený od svojich zborov,
4. ak zlúčenie funkcia seniora a zborového farára je náročné a fyzicky nevládnuteľné, treba zistiť, či je to naozaj tak, skúmať, prečo je to tak a ako sa to dá riešiť. Možno naozaj existuje duplicita činností na rôznych stupňoch riadenia cirkvi. Možno naozaj rozloženie kazateľských staníc nezodpovedá dnešným potrebám, keď sa v niektorých regiónoch vyludňuje vidiek a obyvateľstvo sa sťahuje do miest³. Ak je to tak – treba to riešiť hneď a nečakať na reštrukturalizáciu.

² Ruppeldt, Fedor a kol.: Almanach cirkvi evanjelickej a.v. na Slovensku, Martin 1930, str. 28.

³ Kým v roku 1920 žilo v mestách len 18% obyvateľov, dnes je to už 57%.

A pokiaľ ide o problém byrokracie, ten je vždy aktuálny a obávame sa, že vždy aktuálny aj bude. Všimnime si vyjadrenie Fedora Ruppeldta z roku 1930: „*V posledné roky hodne sa zapodieva verejná mienka cirkvi a už i konventy s otázkou zjednodušiť cirkevnú administráciu, zredukovať počet konventov i vydávanie rozličných tlačných zápisníc konventov. Riešenie všetkých týchto otázok ostáva úlohou budúcej synody*⁴“. Myslím, že toto vyjadrenie nepotrebuje komentár.

Vaše názory, pripomienky, postrehy, doplnenia očakávame na adrese:

restrukturalizacia@ecav.sk

Ďakujeme

⁴ Ruppeldt, Fedor a kol.: Almanach cirkvi evanjelickej a.v. na Slovensku, Martin 1930, str. 49.